

Tento materiál vydal
LESY SLOVENSKEJ REPUBLIKY,
š.p. Banská Bystrica pre potreby
lesných informačných kancelárií.
Autor textu a fotografií: Ing. Vladimír Mašica,
Ing. Jozef Hudec
Grafický návrh a spracovanie: Mária Gálová
Sadzba: NLC Zvolen, oddelenie reprografie
Autorská spolupráca: Ing. Ján Mičóvsky, ČSČ.
Vydali: VKÚ, a.s., Harmanec
Rok vydania 2008, vydanie prvé

LESY Slovenskej republiky, š.p.
Mám, SNP 8
975 66 Banská Bystrica
Tel: 048 43 44 111 E-mail: lesy@lesy.sk
www.lesy.sk
© LESY SR, š.p. Banská Bystrica

VKÚ, a.s. Harmanec – osvedčený dodávateľ
turistických máp z celého Slovenska.
Podkladová mapa tohto materiálu je vlastníctvom VKÚ, a.s., Harmanec.
Jej reprodukovanie a šírenie je možné len s písomným súhlasom vlastníka.
© VKÚ, a.s. Harmanec

32. Pamätník Krpáčovo
Postavený na pamiatku príslušníkov druhej paradesatnej brigády, ktorí sa podieľali na oslobodzovaní obcí v oblasti Nizkých Tatier.

33. Cestný tunel Čelno
Tunel na lesnej ceste je na Slovensku jedinou a preto mimoriadne zaujímavou stavbou (technická pamiatka). V roku 1928 úzku lesnú cestu v Predajnianskom Čelne prispôbovali na odvoz dreva kónskými poťahmi, v mieste kde ju nebolo možné zasekať do strmého svahu prerazili cez skaly 280 cm široký tunel. **Tunel nesie meno jeho autora, Ing. Vojtecha Kelemen** (33.a), ktorý bol riaditeľom štátnych lesov a majetkov v Banskej Bystrici. V roku 1971 pre potreby lesníckej prevádzky ho rekonštruovali.

34. Banská Bystrica
Sídlo GR LSR š.p. (34.) Budova so secesnými prvkami postavená v rokoch 1914 až 1916 na mieste Kammerhofu - sídla banskej komory. V Národnej ulici, pred budovou umiestnená **busta J. D. Matejovie** (34.a) (autor J. Sidlo, 1913). Ďalším významným miestom lesníckej histórie Slovenska je hrob J. D. Matejovie na neďalekom **mestskom cintorine** (34.b). Na latinovom kríži je nápis:
„Tu leží Jozef Dekret, komorský majster bystrického distriktu narodený 12. júla 1774 zomrel 18. januára 1841“

20. Lupčiansky zámok

V hornej časti roviny medzi vrchom Priboj a potokom Moštenica sa na začiatku vlády Bela IV. Zámok na Slovensku Ľupčou sa vypína na dominujúcom kopci v 13. stor. v gotickom slohu. Pozoruhodné je okolie, vyhlásené ešte r. 1895; jej význam je v každej prienikovej duba zimného hôr. V obci je sídlo OZ (19.a).

19. Slovenská Ľupča

Patri k najpozoruhodnejším obciam okresu. Jej história siaha do staroveku. Písomne je doložená r. 1250, privilégia mestačka získala r. 1340. Z pamiatok najviac priťahuje zámok (20.), postavený na dominujúcom kopci v 13. stor. v gotickom slohu. Pozoruhodné je okolie, vyhlásené ešte r. 1895; jej význam je v každej prienikovej duba zimného hôr. V obci je sídlo OZ (19.a).

17. Poniky

Kostol sv. Františka Serafinského (17.a) postavený v roku 1310. Je to jednolodová stavba s pripojenou štvorcovou sakristiou prekrytá sedlovou strechou zo šindľov. **Vzácne maľby** (17.b) sú robené technikou fresco-secco (-tempera).

18. Pôľč

Krajínarský pôsobivá lúka je miestom výskytu na Slovensku jediného známeho krásneho útvaru typu „poľce“. Ide o plytkú rovinnatú priehlbnu s výmerou 288 ha, ktorá je zo všetkých strán uzatvorená okrajovými svahmi, prevyšujúcimi najnižší bod priehlbny o 11 až 100 m. Odtok povrchovej vody z poľja umožňujú výrazné krásové závrty.

11. Porasty smrekovca Kohútová

Génová základňa – Kohútová – založená na zachovanie genofondu Starohorského ekotypu smrekovca opadávého, vyznačujúceho sa vysokou vitalitou, a dobrou prispôbovosťou pri použití reprodukčného materiálu ako aj vysokou kvalitou drevnnej hmoty. Nachádza sa v lesnej oblasti Starohorské vrchy, v doline Rybô v nadmorskej výške 900 – 1100 m.

12. Majerova skala

Dominantná skala (1283 m n. m.) božného hrebeňa Krížna, viditeľná z diaľkeho okolia. Národná prírodná pamiatka.

6. Špania Dolina

Leží severne 6 km od Banskej Bystrice, v nadmorskej výške 390 – 1100 m. Jej vznik je spojený s ťažbou kovov. Prvá známa písomná zmienka pochádza z roku 1263, kde sa spomína ako Montana, neskoršie Herrengrund. Banícku minulosť pripomínajú štôlne, klopkačka a obrovská halda nad obcou. Dominantou obce je **kostol z roku 1254** (6.a). Špania Dolina sa preslávila umelecko-remeselnou tradíciou **jedinečných paličkových čipiek** (6.b), ktoré ju preslávili po celom svete.

1. Drevený artikulárny kostol v Hronseku

Drevený artikulárny kostol (1.a) škandinávského typu v Hronseku vysvätený v roku 1726, postavený bez jediného klinca, v ktorom bol zosobáňený aj Andrej Sládkovič. Na hronseckej fare slúžil aj August Horislav Krčmery. Lipa pri kostolíku bola zasaďená v dobe výstavby kostolíka a **drevenej zvonice** (1.b).

2. Badínsky prales

Národná prírodná rezervácia Badínsky prales, jedno z našich najstarších chránených území vyhlásené v roku 1913. Rozprestiera sa v chladnej klimatickej oblasti Kremnických vrchov. Prales je ponechaný na prirodzený vývoj bez akýchkoľvek zásahov človeka a je možné v ňom sledovať všetky charakteristické cyklicky sa opakujúce procesy – vývojové štádiá. Prírodné hodnoty Badínskeho pralesa potvrdzuje aj návrh na jeho začlenenie do sústavy území európskeho významu NATURA 2000. V roku 2002 navštívil prales aj britský princ Charles.

7. Vodná nádrž Jelenec

Vodná nádrž Jelenec ako aj vodná nádrž Motyčky v správe Lesov SR š.p., OZ Slovenská Ľupča slúžia ako lomné nádrže pstruhových rýb a zásobárne vody pre pohon turbín vodných elektrární nachádzajúcich sa na Starohorskom potoku. Samotná elektrárňa je technickou pamiatkou.

3. Badínsky vodopád

Chránený prírodný výtvor zriadený na ochranu významnej geologickej lokality penovcového, svahovo-úpatného suku. Nachádza sa v katastrálnom území Radvaň a Tajov, celková výmera je 2 719 m². Prírodný výtvor je prístupný verejnosti len po cestách a vyznačených turistických chodníkoch.

8. Pamätník J. D. Matejovie

Velikán slovenského lesníctva Jozef Dekret – Matejovie, sa narodil 12. júla 1774 v Dobroči pri Brezne. Prešiel rôznymi pracoviskami. V roku 1800 žiada o ustanovenie za horára v Slovenskej Ľupči. Zaslúžil sa o zavádzanie umelej obnovy sadením. Porasty založil prakticky na celom území dnešného odštepného závodu. Položil základy usporiadaného lesného hospodárstva na celom Slovensku. **Pamätník** (8.a) dalo vybudovať bývalé Ministerstvo orby v roku 1913. Autorom je A. Sidlo.

13. Šachtičky

Lyžiarske stredisko sa nachádza cca 8 km od centra Banskej Bystrice a rozprestiera sa na svahoch Panského diela vo výške od 800 do 1100 m.n.m. V stredisku je k dispozícii 5 km jazdových tratí z toho 2,2 km s technickým snehom. Prepravná kapacita 4 vlekov je 2579 os/hod. V okolí strediska sa nachádza množstvo upravených bežeckých tratí.

14. Donovaly

Obec pozostávajúca zo siedmich uhliarskych osád (Bully, Donovaly, Mitriky, Mišúty, Hanesy, Polianka a Sliachany). Staré i nové časti obce vytvorili atraktívne, dnes už vo svete dobre známe celoročné **rekreačné, športové a turistické centrum**. Miesto konania európskych a svetových šampionátov pretekov psích záprahov. Možnosť paraglaidingu. Pamäté miesto SNP.

15. Historický banký vodovod

Jedinečné dielo z obdobia stredoveku, ktoré bolo funkčné až do začiatku 20. storočia. 42 km vodovodný spádový systém vybudovaný z drevených žliabkov spájal pramene v okolí Prašivej (1110m n.m.) so Špaňou dolinou (810m .n.m.). Voda sa využívala na pohon bankých strojov. V roku 2006 na lokalite Izbica pod Jelenenskú skalou zrekonštruovali Lesy SR š.p. časť historického vodovodu. Nachádza sa tu aj **socha žliabkára** (15.a) v životnej veľkosti.

21. Skalný hribo

Chránený prírodný výtvor na rozlohe 2,13 ha je tvorený paleogénnymi karbonátovými zlepenkami s vločkami pieskovecov, ktorých zvetrávaním vznikla skalná skupina s dominujúcim hribovitým tvarom, reprezentuje izolovanú lokalitu ojedinelej teplomilnej kveteny na vápencovom podloží.

Známa kúpeľná obec. Pôvodná osada Brusno je písomne doložená r. 1455, Sv. Ondrej r. 1424. Obidve obce za feudalizmu patrili panstvu sídliaemu na hrade v neďalekej Slovenskej Ľupči. Novú tvár vtačili Brusno liečivé minerálne pramene objavené r. 1839. V 19. storočí vybudovali niekoľko kúpeľných ubytovacích objektov. V súčasnosti sa tu liečia choroby zažívacieho ústrojenstva.

23. Selce – Čachovo

Lyžiarske centrum Čachovo v Selčianskej doline ponúka možnosť zimných športov vrátane **večerného lyžovania** (23.a). V lete sú k dispozícii tenisové a futbalové ihriská.

22. Brusno

Známa kúpeľná obec. Pôvodná osada Brusno je písomne doložená r. 1455, Sv. Ondrej r. 1424. Obidve obce za feudalizmu patrili panstvu sídliaemu na hrade v neďalekej Slovenskej Ľupči. Novú tvár vtačili Brusno liečivé minerálne pramene objavené r. 1839. V 19. storočí vybudovali niekoľko kúpeľných ubytovacích objektov. V súčasnosti sa tu liečia choroby zažívacieho ústrojenstva.

27. Kulichova dolinka

V doline Dve vody, pri ústí Štellerovej dolinky stál vo výške 927 m.n.m. drevozrubský zubový domček. Jedna z **najstálejších vetiev doliny Dve vody** je **Kulichova dolinka**. Dňa 8.3.1956, asi 15 km nad obcou Dolná Lehota, odohrala sa najväčšia tragédia v histórii Nizkých Tatier, keď pod lavínou zahynulo 14 lesných robotníkov a 2 lesné robotníčky z Pohorelej a Telgártu. Túto smutnú udalosť pripomína **pamätník obetiam** (27.a).

28. Národná prírodná rezervácia – Skalka

Účelom vyhlásenia **národnej prírodnej rezervácie** Skalka je zabezpečenie ochrany ekosystémov montánnej a vysokohorskej glaciálno – hôľnej krajiny s výskytom významných floristických a faunistických prvkov.

15. ODŠTEPNÝ ZÁVOD SLOVENSÁ ĽUPČA
Informačná mapa 1: 100 000

9. Úprava potoka Jelenec

Je najstaršou systematickou úpravou bystriny na území Slovenskej republiky (9.) a má historickú hodnotu. Stavba vznikla v rokoch 1926 – 27. Bystrina Jelenec sa nachádza v juhovýchodnej časti Národného parku Veľká Fatra. Dodnes zachovaná výdrevá dna potoka je **dielom Prof. Skatulu** (9.a)

10. Pamätník obetiam lavíny

24. februára roku 1924 zbehla z masívu Krížna jedna z historicky najväčších lavín na Slovensku. Na počesť 18 obetí zriadila lesná správa na mieste tragédie **pamätný drevený kríž s menami obetí**.

16. Plavno

Prvá prírodná rezervácia vyhlásená lesníkmi na území Slovenska v roku 1898 pre ochranu lesných porastov s mimoriadne sústredeným výskytom tisu obyčajného s celkovou výmerou 28,08 ha. Nachádza sa v katastrálnom území Šalková, okres Banská Bystrica. Národná prírodná rezervácia je prístupná verejnosti pešo a len po jestvujúcich lesných cestách a chodníkoch.

24. Kalište

Je to názov horskej obce, ktorá sa hlboko zapísala do histórie národa a jeho Povstania a patrí k najnavštevovanejším pietnym miestam z tohto obdobia. Bola súčasťou legendárnej Partizánskej republiky. 18. 3. 1945 nemeckí fašisti obec vypálili a prestala existovať. V dvoch domoch, ktoré sa zachovali, po vojne zriadili muzeálne expozície.

25. Prašivá

Jedna z dominant hrebeňa Nizkých Tatier pamätná prechodom povstaleckej armády na jeseň v roku 1944.

26. Pohronský Bukovec

V teritóriu OZ Slovenská Ľupča sa nachádza značné množstvo prameňov minerálnych vôd, ktoré sa tu nazývajú „kyslá voda“. Najznámejšie sú v lokalitách:
• Kúpele Brusno
• Obec Jasenie
• Obec Moštenica
• Obec Hladef
• **Obec P. Bukovec**
• Mesto Banská Bystrica

29. Vajskovská dolina

Jedna z najkrajších dolín na území OZ Slovenská Ľupča, v závere doliny pôsobivé vodopády.

30. Národný park Nizke Tatry

Patri k najkrajším a najnavštevovanejším pohoriam Slovenska. V roku 1978 bolo vyhlásené za **národný park**. Národné parky Nizke Tatry s NP Veľká Fatra zaberajú 79% územia OZ.

31. Dereše

Najvyššie miesto OZ Slovenská Ľupča s nadmorskou výškou 2008 m n. m.

Milí návštevníci a priatelia lesa!

Les je prírodné spoločstvo rastlín a živočíchov, ktorého súčasťou sú chróm a alebo nie, je väčší z nás. Je preto povinnosťou, či už Vás milovníkov a priateľov lesa alebo nás profesionálnych odborníkov zavolať existenciu lesa ako zvlášť ekosystému. Chceme Vás čo najviac informovať na objavovanie a spoznávanie krás územia a prostredia, ktoré spravuje OZ Slovenská Ľupča ľudmi, ktorí sú oddaní práci na svojich miestach a Vám stále k dispozícii či už formou informácií v rámci LÍK (lesných informácií kancelária so sídlami LS Staré Hory, LS Slovenská Ľupča, LS Predajná, OZ Slovenská Ľupča), pre miasočích formou lesnej pedagogiky, ako aj ochotou čo najviac Vám priblížiť krásy a zaujímavosti lesného prostredia stredoslovenského regiónu. O tom, že máme čo ponúknuť svetu aj táto mapa nášho OZ, kde si určite nájdete každý objavovateľ prírody ten svoj kútik, ktorý ho chyti za srnca. Prostredie Kremnického pohoria, Veľkej Fatry, Nízkeho Tatier, Starohorských vrchov, Slovenského Rudohoria má čo ponúknuť aj najnáročnejším turistom.

Co tým myslíme?
Je to letná turistika, prežitie dovolenky v našich chatách, zber lesných plodov, pozorovanie lesnej zveri, návštevy historických a kultúrnych pamiatok a prírodných zaujímavostí. V zime je možné absolvovať vyznačené turistické trasy ako aj lyžiarske výžitie vo viacerých lyžiarskych strediskách tak v zájazdovom ako aj v bežecskom lyžovaní.

Rozloha územia OZ Slovenská Ľupča je 89 188 ha, lesy zaberajú 37 282 ha. Z rozlohy územia OZ národné parky tvoria 79 % a aj to svedčí o tom, že máme čo ponúknuť.

Nedá nám nespomenúť nemej zaujímavý, ponikací činnosti, ktorou je poľovníctvo. Ponúkame poplatkové odstrel vysokéj zveri (jelena) a medveďa.

Vitajte na území LESOV SR š.p. v sprave OZ Slovenská Ľupča

KONTAKTY
LESY SR, š.p.
Odstrepy závod Slovenská Ľupča
Lichardova 52
976 13 Slovenská Ľupča

Tel. +421 48 418795-6, E-mail: lesy@lesy.sk
www.lesy.sk

LESNÉ INFORMÁCIE

KANCELARIE

nájdete na odstrepych

závodoch na najvyšších vrchoch

LESOV SLOVENSKEJ

REPUBLIKY, š.p. Banská

Bystrica, Zámestnanec

tohto podniku vám

informácie o lesníckych,

ale aj turistických,

kultúrnych a historických

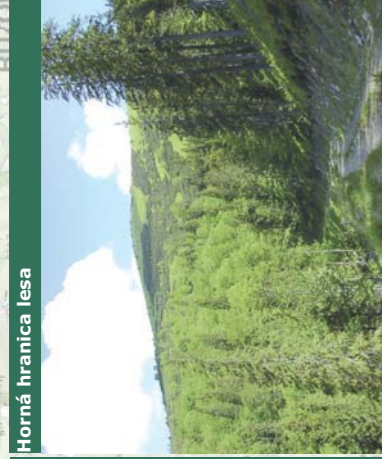
poznárodnostiach svojho

regiónu. Zároveň tu radi

príjmu vaše pripomienky

a podnety.

Lesné informačné kancelárie - kancelárie
spolupráce lesníkov s verejnosťou!

Horná hranica lesa

Znižovanie hornej hranice lesa má nepriaznivý vplyv na vývoj porastov pod ňou. Preto aj tejto problematike venujú lesníci náležitú pozornosť. Vhodnými opatreniami (napríklad koncom 90-tych rokov sa podarilo zlepšiť zdravotný stav porastov na hornej hranici lesa a zastaviť ich rozpad v lokalitách Studienec a Kabanec na bývalej LS Brusno a v lokalite Rybô na LS Staré Hory. Nie je to toho veľa, ale keď nepriší, aspoň kvapka).

Bukové porasty na hornej hranici lesa v nadmorskej výške okolo 1300 m svojou kvalitou neoslnia, ale oku poľahodajú, o vyznamne ani nehovoriac.

II.

OZ Slovenská Ľupča založili tradíciu pre širokú lesnícku verejnosť overiť si praktické a odborné vedomosti súťažnou formou pod názvom ...

NAJ HORAR... V roku 2006 sa konal 2. ročník tejto súťaže, ktorá sa rozrástla do celoslovenských rozmerov a pevne veríme, že časom sa stretne aj s lesníkmi z ostatných štátnych a neštátnych lesníckych subjektov.

Naj Horár

Poľovníctvo

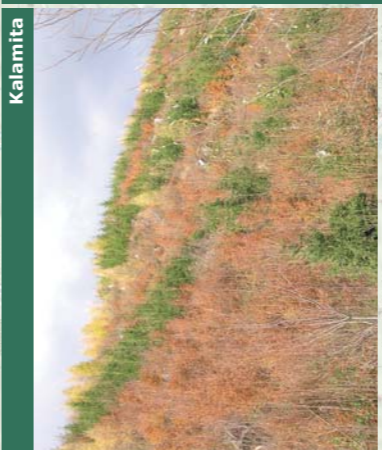
OZ vykonáva právo poľovníctva vo vlastnej réžií v šiestich poľovníčkových revíroch o celkovej výmere 27 932 ha. Všetky režijné poľovníčkové revíry sú zatriedené do jelinej chovateľskej oblasti. Ročný plán lovu sa poskytuje v jelinej revíri od 110 - 120 ks z toho jeline 40 ks u srnčej zveri 20 - 25 ks z toho 10 ks srnčac a diviaka 15 ks. Na základe výnimky zo zákona NR SR č. 287/94 Z.z. OZ každoročne vykonáva odstrel 3 - 4 ks medveďov.

Po poľovníčkej stránke sa v revíroch nachádzajú všetky bežné druhy (ľvnej) užitočnej a škodnej zveri s výnimkou muflóna a daniele. Nielen selektívny odstrel trofejovej zveri je náplňou poľovníkov ale aj samozrejme príprava dostatku krmiva na zimné obdobie, ktoré je v podmienkach OZ Slovenská Ľupča dlhé a pre zver mimoriadne náročné, čo vyplýva z našich klimatických podmienok.

Donovská Alpaška

Prírodný park zapríčiňuje na Donovskom alpskom štýle OZ Slovenská Ľupča

Kalamita

Zabezpečenie holin po veternej smrťi z júlia roku 1996 na LS Predajná. Príroda a lesník tu spolu vytvorili harmóniu zmiešaných mliečich lesných porastov. Desiat rokov po smrťi sa následne predpovede skeptikov nenaplnili a stovky hektárov holin sú už zaberacene.

Chaty a ubytovacie zariadenia

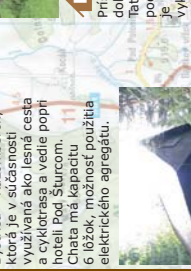
A HAJENKA JELENSKÁ

Bývalá horárni v Doňom Jelenci, LS Staré Hory, prístupná po ceste popri pamiatku J.D.Hajenovej a vodnej nádrži Jelenec, elektriza sa v lete. Možnosť turistickej a prehládka zaniknutého španielskeho vodovodu, v zime lyžovanie v neďalekých Donovaloch.

B CHATA BETKA

Je vedľa pôvodnej štátnej cesty Banská Bystrica - Azuzemierok, vyznačená ako lesná cesta a cyklotrasa a vedie popri hoteli Pod Šturcom. Chata má kapacitu 6 lôžok, možnosť použitia elektrického agregátu.

C CHATA KOŠTAR

V predhorí Nízkeho Tatier, neďaleko obce Baláže, ubytovanie pre 4 osoby, bez vody, možnosť použiť elektrický agregát. V lete okrem turistickej a cyklotrasa a vedie popri mestu Banská Bystrica. V zime možno navštíviť obec Kaliste, okrem bežeckej trasy možnosť lyžovania v blízkom areáli Seice - Čacirovo.

Objekty PRO SILVA

Príroda je najlepší učiteľ. Lesníci to pochopili a zriadili demonštračné objekty PRO SILVA, ktoré objasňujú to, čo snahou doceliť prírode blízky les so snahou prirodzene obnoviť a pritom ho aj hospodársky využiť. Značenie vracanostve porastov sú zárukou ďalšieho stabilného vývoja s využitím povodňovo genetického materiálu. A ako to oku ľahodí!

III.

Legenda	
	Hranica OZ
	Sídlu LÍK
	Pozoruhodnosti
	Pozorovanie zveri
	Jelenia
	Srnčia
	Medveď
	Diviaca
	Kamzík
	Vik
	Fys
	Svätř
	NP
	CHKO
	Parky národné a štátné
	Cesta s pobytom vyládom
	Mapejové chránené územie, objekt
	Kozol
	Apkalia
	Káňar
	Hrad
	Zrcovna/hradu
	Znak
	Nález
	Pamiatka, pomník
	Vozovny objekt
	Jaskynia neprotárená vevrojni
	Jaskynia sprátařená vevrojni
	Volodaj
	Káňaliko
	Rozšírený alebo telebná veľa
	Vozovny objekt
	Hotel, jaskynia, horská chata
	Nemocnica
	Autostupujúci
	Turistická
	Motorest, státi
	Ráňelisko (horárni)
	Banská vyžadene
	Ohnisko

mierka 1 : 100 000